

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ
ДЕМОКРАТІЇ ЯПОНІЇ ТА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ В УКРАЇНІ

Конашевська К.В.,

Кисельова О.Л.

Науковий керівник: **Чукот С.А.**, доктор державного управління, професор

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ	7
1.1. Сутність електронної демократії	7
1.2. Етапи розвитку електронної демократії.....	8
Висновки до розділу 1.....	10
РОЗДІЛ 2	11
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ Е-ДЕМОКРАТІЇ	11
2.1. Інструменти електронної демократії в Новій Зеландії	11
2.1. Механізм електронної демократії в Японії.....	15
Висновки до розділу 2.....	19
РОЗДІЛ 3.	20
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ Е-ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	20
3.1. Інструменти електронної демократії в Україні	20
3.2. Впровадження зарубіжного досвіду з розвитку електронної демократії в Україні.....	23
Висновки до розділу 3.....	24
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТОК А. РЕЗУЛЬТАТИ UNITED NATIONS E-GOVERNMENT SURVEY 2016 РОКУ.....	31
ДОДАТОК Б. ОФІЦІЙНИЙ ПОРТАЛ Е-ПАРЛАМЕНТУ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ	32
ДОДАТОК В. ПЕРСОНАЛЬНА СТОРІНКА ЧЛЕНА ПАРЛАМЕНТУ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ УСІХ КОНТАКТНИХ ДАНИХ.....	33
ДОДАТОК Г. СХЕМА ВИКОРИСТАННЯ «ВІРТУАЛЬНОЇ ХМАРИ»	34
ДОДАТОК Д. ОФІЦІЙНА СТОРІНКА ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА ЯПОНІЇ	35
ДОДАТОК Е. ПРИКЛАД ПОВІДОМЛЕННЯ ЗІ ШТРИХКОДОМ.....	36

ВСТУП

Актуальність і доцільність обраної теми. В умовах розвитку інформаційного суспільства, використання сучасних інформаційних комунікаційних технологій поширюється у найрізноманітніших сферах людського життя. Інформаційно-комунікативні технології, про які в минулому столітті люди не могли й мріяти, сьогодні стають ключовою ланкою в усіх сферах людської діяльності та надають людству абсолютно нові можливості у навчанні, торгівлі, веденні бізнесу, лікуванні, політиці тощо.

Як зазначається в «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [27] електронне урядування стало одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприяє створенню умов для відкритого і прозорого державного управління. «Електронне урядування - форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян» [27].

Електронна демократія є найважливішою складовою електронного урядування, сутність якої полягає у залученні громадян до процесу вироблення та прийняття державних рішень. Все більше країн у світі впроваджують інструменти е-демократії для формування нової політики, основою якої стають відносини між громадянами та урядом, засновані на прозорості та повній довірі двох сторін одна до одної. Залучення громадян до прийняття урядових рішень за допомогою інформаційних технологій дозволяє цим країнам розвивати ефективну систему державного управління, у якій кожний громадянин має можливість вплинути на державну політику та зробити її такою, яка враховуватиме точку зору кожного елемента суспільства.

Світові лідери з розвитку електронної демократії змогли досягти такого її рівня, коли усі інструменти представляють собою єдину ефективну систему комунікацій, що зміцнює та сприяє найбільш ефективному двосторонньому діалогу

уряду та суспільства. Досвід розвитку електронної демократії цих країн слід вивчати і застосовувати з урахуванням національної специфіки і для України.

Розвиток України в даній сфері також поступово наближається до високого рівня, хоча певні проблемні моменти та перепони ще й досі є наявними. Саме тому вивчення зарубіжного досвіду у побудові моделей електронної демократії для використання його на практиці є актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконано на кафедрі теорії та практики управління факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» згідно з ініціативною темою «Вплив електронного урядування на суспільні трансформації» (протокол кафедри ТПУ №8 від 23 квітня 2014 року).

Стан наукової розробленості проблеми. Дослідженню загальної теорії та інструментів електронної демократії відводилось чільне місце в багатьох працях зарубіжних вчених, зокрема: A Macintosh, E Robson, E Smith, L Dahlberg, H Mahrer, R Krimmer, JC Thomas, G Streib, JK Kampen, K Snijkers та ін.

Окремо, слід виділити роботи, присвячені дослідженню проблем впровадження електронної демократії в Україні, таких вітчизняних науковців і практиків: О.В. Загвойської, В.Г. Даниленко, Н.Г. Джинчарадзе, О.П. Дубаса, Л.О. Луцук, І.П. Лопушинського, Г.Г. Почепцова, С.Г. Соловійова, В.В. Балюка, О.А. Баранова, С.А. Чукут та ін.

Незважаючи на значну кількість наукових робіт та статей присвячених електронній демократії, саме проблемі механізмів та інструментів е-демократії приділено недостатньо уваги.

Мета роботи - розкриття механізмів впровадження електронної демократії Японії та Нової Зеландії з можливістю їх використання в Україні.

Об'єкт дослідження - електронна демократія в умовах інформаційного суспільства.

Предметом дослідження є особливості застосування досвіду розвитку електронної демократії Японії та Нової Зеландії в Україні.

Основні завдання:

- проаналізувати теоретико-методологічні засади електронної демократії;
- визначити сутність етапів розвитку електронної демократії та критеріїв його оцінювання;
- дослідити досвід впровадження електронної демократії в Новій Зеландії;
- вивчити особливості розвитку електронної демократії в Японії;
- проаналізувати сучасний стан е-демократії та її інструментів в Україні;
- розробити рекомендації щодо можливості застосування досвіду Японії та Нової Зеландії в Україні.

Перелік використаних методів дослідження. У роботі використана система загальнонаукових та спеціальних, емпіричних і теоретичних методів дослідження. Зокрема, використовувалися *методи*: аналізу - при пошуку і ознайомленні з різноманітними веб-ресурсами і порталами з електронної демократії та забезпеченні громадян до доступу до інформації органів державної влади; порівняння – при порівнянні інструментів та механізмів електронної демократії Японії, Нової Зеландії та України. Окрім того, застосовувався метод аналогії для визначення можливостей імплементації зарубіжного досвіду розвитку електронної демократії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше було досліджено досвід впровадження електронної демократії у Японії та Новій Зеландії. Розглянуто на прикладі цих країн такі інструменти електронної демократії, як електронний парламент і електронне голосування та надані практичні рекомендації щодо можливості їх використання у діяльності органів державної влади України. Проаналізовані можливості урядових порталів Японії та Нової Зеландії, їх особливість та відповідність сучасним вимогам щодо забезпечення зручності користування, дотримання принципів юзабіліті та «дружнього інтерфейсу».

Практичне значення роботи визначається комплексним підходом дослідження. У роботі отримано наукові результати, які дозволили розробити практичні рекомендації щодо розвитку механізмів електронної демократії в Україні.

Апробація роботи. Пройшла апробацію під час науково-практичних

конференцій: V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Глушковські читання» на тему: «Міждисциплінарні дослідження актуальних проблем застосування інформаційних технологій в сучасному світі» (24 листопада 2016 року) та під час VII Міжнародної науково-практичної конференції «Держава та глобальні соціальні зміни: 25 років української незалежності» (29-30 листопада 2016 р).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг становить 36 сторінок, з них додатків – 6 стор. Список використаних джерел налічує 37 найменувань.

У **першому розділі** розкривається сутність електронної демократії, її методів та інструментів, основні етапи розвитку електронної демократії, їх характеристика та головні особливості кожного етапу та інструментів, йому притаманних. Розглядається поняття індексу електронної участі країн як головного критерію розвитку електронної демократії.

У **другому розділі** розглядаються моделі систем електронної демократії у Новій Зеландії та Японії, основні інструменти, які запроваджені у цих країнах. Досліджуються головні урядові портали та функції, впроваджені на них, через які громадяни країн повністю залучаються до процесу прийняття урядових рішень у режимі он-лайн.

У **третьому розділі** аналізується сучасний етап розвитку електронної демократії в Україні, ефективність інструментів, впроваджених у ній, проблемні питання та можливі шляхи до їх вирішення на основі досвіду зарубіжних країн у даній сфері.

Ключові слова: електронне урядування, електронна демократія, інформаційно-комунікативні технології, електронне інформування, електронне залучення, електронний парламент, електронні петиції, електронне консультування, урядовий портал.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

1.1. СУТНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Електронна демократія – це форма демократії, що характеризується залученням громадян до процесу вироблення та прийняття управлінських рішень за допомогою використання сучасних інформаційних комунікаційних технологій як основного засобу [34].

Сутність електронної демократії полягає в тому, що завдяки використанню інформаційних технологій, кожен громадянин має можливість брати участь у формуванні політики держави та бути залученим до безперервного двостороннього діалогу «уряд-громадянин». У цьому діалозі громадськість має змогу підіймати питання та акцентувати увагу на тих проблемах, які є дійсно важливими для досягнення спільної мети громадян та держави. Через інформаційні мережі громадяни обговорюють актуальні питання, дискутують та через дискусію приходять до єдиного рішення, яке є уособленням особистої позиції більшої частини учасників дискусії. Таким чином, громадськість здійснює вплив на формування та реалізацію політики держави, розв'язання питань на місцях, вимагає посилення прозорості та доступності для громадян інформації про дії діяльність органів влади, а отже, здійснює безпосереднє управління державою.

Завдяки даній формі демократії починають будуватися довірливі стосунки між громадянами та урядом. Перші починають більш довіряти органам влади, бо їм надається можливість брати безпосередню участь у політичному процесі, у прийнятті рішень, у висуванні тих питань, що вони вважають справді важливими та стосуються їх проблем. Діяльність уряду, в свою чергу, стає більш зрозумілою для громадськості, та починає будуватися на засадах прозорості, доступності та підзвітності. У результаті відносини «діалогу» переростають у відносини «партнерства» громадян та уряду, в якому обидві сторони є рівнозначними та взаємозалежними: одна направляє (громадськість), а інша виконує (уряд).

1.2. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Становлення електронної демократії відбувається поступово, проходячи певні етапи. Умовно можна виділити чотири основних етапи розвитку електронної демократії, а саме:

- Е-охоплення;
- Е-включення;
- Е-участь;
- Е-партнерство.

Електронне охоплення – даний етап є початковою основою для побудови стосунків між громадянами та владою. Він полягає у односторонньому їх зв'язку, при якому влада надає інформацію про свою діяльність або самостійно, або за вимогою громадян. Іншими словами це можна означити як електронне інформування. На даному етапі громадяни мають доступ до різноманітних документів, баз даних, реєстрів, каталогів тощо. Вони мають можливість поставити свої запитання та отримати на них відповіді в режимі он-лайн, взяти участь в Інтернет-конференціях. Зі сторони уряду уся інформація про політичну діяльність (офіційні документи, законопроекти, звіти тощо) опубліковується в мережі в електронному вигляді на різноманітних урядових ресурсах.

Етап електронного включення вже характеризується наявністю двостороннього зв'язку між урядом та громадянами. На даному етапі громадяни вже починають поступово залучатися до діалогу, хоча це ще й не означає формування повної взаємодії між двома сторонами.

На етапі електронного включення основним є не лише інформування громадськості, а й отримання її думки щодо певних питань та налагодженню зворотного зв'язку. Це забезпечується за допомогою електронних консультацій щодо проведення певної державної політики або прийняття урядових рішень.

Консультавання має засновуватися на таких принципах як участь громадян, відкритість та підзвітність з боку уряду, ефективність консультацій для подальшого прийняття рішень, узгодженість дій з громадянами.

Що стосується думок громадськості з різних питань, то вони можуть висловлюватися у вигляді інформаційних запитів, скарг та пропозицій та через електронні звернення у режимі он-лайн. Також цей етап передбачає проведення опитувань та досліджень громадських думок з цих питань.

Електронна участь – це наступний етап, на якому вже є вибудованою цілком міцна двостороння взаємодія між громадянами та владою. Він характеризується залученням громадян до прийняття політичних рішень, яке відбувається у он-лайн режимі за допомогою Інтернет мереж. Електронна участь громадян може здійснюватися за допомогою різноманітних ресурсів: урядових та громадських веб-форумів і чатів, сторінок в соціальних мережах або в спеціально створених робочих групах в Інтернеті, де громадяни можуть вільно дискутувати з різноманітних питань та приходити до якогось єдиного рішення, що може буди запропоноване органам влади у вигляді звернень або петицій.

Електронне партнерство - це наступний етап, на якому все більше поглиблюється взаємодія громадян та влади. Він характеризується тими самими особливостями, що й етап електронної участі, але в данному випадку важливою та характерною рисою є наявність взаємної довіри між двома сторонами. У результаті, кожна зі сторін готова взяти на себе відповідальність за прийняті рішення.

Головною умовою того, що електронна демократія є достатньо зрілою для цього етапу є те, що більша частина населення має біти рівною у доступі до інформаційно-комунікаційних технологій, мати достатньо знань для того, щоб користуватися різноманітними базами даних та інформаційними ресурсами, ознайомитися з документами, взяти участь у обговореннях та висловити свою думку, тощо. Цей етап передбачає, що тільки тоді електронна демократія буд працювати, коли кожен громадянин, або хоча б значна більшість буде робити свій внесок у це. [34]

Головною метою проектів держави у сфері електронної демократії є розширення доступу громадян до інформації та державних послуг, а найголовніше — сприяння участі громадян у процесі прийняття державних рішень, що безпосередньо впливає на добробут суспільства. Оцінити, наскільки розвинутими є

в країні ініціативи електронної демократії можна через визначення її індексу електронної участі (e-participation index).

Головним критерієм розвитку електронної демократії вважається Індекс електронної участі. Індекс електронного участі (EPI) є складовою Дослідження електронного урядування ООН та включається до індексу електронного урядування.

Індекс електронної участі складається із трьох компонентів:

Електронна інформація (E-information): вимірювання того, на який простір розповсюджується інформація про діяльність загальнонаціональних органів державної влади, а також вимірювання рівня забезпеченості громадян інформацією з боку держави.

Електронна консультація (E-consultation): кількість різноманітних засобів участі суспільства в консультаціях з прийняття поточних політичних рішень політиками, державними чиновниками, та іншими політичними діячами.

Електронне прийняття рішень (E-decision-making): розширення прав і можливостей громадян шляхом спільного проектування варіантів політики та спільної розробки ідей щодо послуг та умов їх впровадження та надання [2].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Е-демократія – це залучення громадян до процесу вироблення та прийняття державних рішень. Особлива форма демократії, що сформувалася в умовах інформаційного суспільства та застосовує сучасні інформаційні комунікативні технології. Сутність її полягає у тому, що завдяки налагодженій системі електронних комунікацій, до процесу прийняття урядових рішень залучені усі громадяни країни, а сам процес перетворюється у двосторонній діалог уряду та громадян, де кожна сторона має повну довіру до іншої, обмін інформацією між ними будується на принципах доступності та прозорості. Розвиток е-демократії включає декілька етапів, де кожен наступний етап передбачає розвиток більшої кількості інструментів е-демократії. Рівень її розвитку оцінюється за індексом е-участі, елементами якого є е-інформування громадян, е-консультування та е-залучення громадян країни до процесу прийняття урядових рішень.

РОЗДІЛ 2

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ Е-ДЕМОКРАТІЇ

Кожні два роки ООН викладає свій огляд світових електронних урядів. У дослідженні описуються індекси країн, виділяється ТОП-найрозвиненіших країн у цій сфері, розкриваються най свіжі тренди технологій та інститутів, що направлені на розвиток електронного урядування в країнах.

У дослідженні 2016 року ООН були виділені такі лідери сфери, до яких потрапила **Японія і Нова Зеландія** з індексом електронної участі **0,9831 і 0,9492** відповідно[15] (див. Додаток А)

2.1. ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В НОВІЙ ЗЕЛАНДІЇ

Нова Зеландія показала високий рівень розвитку електронної демократії у трьох напрямках, які входять до індексу електронної участі, що доказує досконалість даного механізму в країні. Тому варто розглянути інструменти е-демократії впроваджених в країні, які довели свою ефективність та надійність.

Слід відзначити, що налагоджена система електронних урядових ресурсів **Нової Зеландії** побудована таким чином, що всі вони пов'язані між собою та являють один механізм, що дає змогу громадянам відчувати свою залученість до урядових процесів та мати можливість безпосередньо брати в цих процесах участь.

Важливим інструментом електронної демократії, що наявний в Новій Зеландії є *е-парламент*. Е-парламент - це використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) зібраннями вибраних представників (депутатами), а також політичними та публічними службовцями з метою активізації залучення громадян до законотворчої діяльності. Е-парламент відноситься до законодавчих, дорадчих і дискусійних зібрань на міжнародному, державному, регіональному і місцевому рівнях; включаючи багато зацікавлених суб'єктів: парламентарів, політичних діячів та державних службовців, виборців (громадян) та представників ЗМІ тощо.

«Електронний парламент - є необхідною складовою електронної демократії. Як складова електронної демократії електронний парламент – це парламент, що має право бути більш прозорим, доступним і підзвітним через ІКТ» [35;с.1].

У **Новій Зеландії** створено сайт е-парламенту: <https://www.parliament.nz> [11] (див. Додаток Б), де парламентарії приймають закони, обговорюють важливі питання і ведуть спостереження за діяльністю Уряду. У тому числі: як працює парламент, парламентський бізнес, виборчі комітети, депутати і партії на цьому тижні в парламенті, публікації і дослідження, висловлювання думок, відвідування, історії та будівлі, освіта, дослідження парламенту, адміністрація.

На сайті представлені персональні сторінки усіх членів парламенту. На цих сторінках є усі їх контактні дані, а також посилання на їх сторінки у соціальних мережах. (див. Додаток В)

Портал електронного парламенту також передбачає подання громадянами електронних звернень (петицій). Так, для цього на сайті є спеціальна сторінка «Get involved», відвідавши яку можна дізнатися, що будь-яка людина може звернутися до Палати представників, щоб попросити її подіяти з питання державної політики або закону, або встановити право локального або приватного питання.

Поняття звернення (клопотання) на сайті розкривається як документ, адресований Палаті Представників і підписаний, не менше як однією людиною. Це звернення виступає документом, в якому звертаються до Палати з клопотанням щодо вчинення певних дій з питань державної політики або закону, або з метою отримання права на місцеве або приватне звернення. Людина будь-якого віку може звернутися до Палати Представників, у тому числі корпорації та некорпоративні особи з достатньою ідентичністю, як організації. Клопотання може бути прийняте Палатою за умови, якщо воно відповідає установленим правилам.

Наступною складовою є розвиток та функціонування **урядових порталів**.

Головним урядовим порталом Нової Зеландії є сайт - www.govt.nz [8]. У 2015 році його оформлення та структура були оновлені, що збільшило рівень відвідуваності сайту на 84%. Тепер сайт направлений на те, щоб надати відповіді на запитання громадян з усіх найосновніших питань різноманітних сфер, які можуть виникнути у них, а найголовніше — на розвиток зворотного зв'язку між громадянами та урядом.

На головній сторінці можна побачити, що всі ці питання розбиті по таких

блоках:

1. Імміграція та візи — питання з отримання гостьових віз, студентських віз, робочих віз, безпеки на кордоні.
2. Паспорти, громадянство та ідентифікація — громадянство в Новій Зеландії, паспорти, сертифікати про народження, зміна імені, зміна гендеру.
3. Від'їзд з Нової Зеландії — переїзд до Австралії, подорож або переїзд закордон.
4. Робота — роботи, відпуски, відпуски по хворобі, податок, вихід на пенсію, права, волонтерство та ін.
5. Освіта — вивчення англійської, освіта в ранньому дитинстві, школа, коледж, вища освіта, тренінги.
6. Сім'я — народження дитини, одруження, розлучення, фінансова допомога родині.
7. Транспорт — дитячі крісла, придбання та продаж авто, реєстрація, водійська ліцензія, штрафи, білети, втрата водійських прав, громадський транспорт.
8. Забезпеченість житлом та власністю — оренда, придбання, продаж перше житло, оновлення, будування, протікання будинку, проблеми в районі.
9. Взаємодія з урядом — консультації, інформаційні запити, Парламент, вибори, голосування, Відкрите Урядове Співробітництво.
10. Закон та злочини — права людини, повідомлення про злочин, рейтинги злочинності, суди, виплата штрафів, життя у в'язниці, домашнє насилля, тощо.
11. Відпочинок та навколишнє середовище — відпочинок у палатках, природні ресурси, полювання, ловля риби, штормові попередження.
12. Історія, культура та спадщина — історія, культура, історія родини, архівні записи тощо.
13. Здоров'я — безкоштовна медицина для дітей, допомога вдома, будинки престарілих,
14. Права споживачів та скарги, безпека харчових продуктів, боргові та кредитні звіти, радіомовлення, крадіжки особистих даних, конфіденційність.

У кожному розділі можна прочитати поради та відповіді на запитання щодо

отримання тієї чи іншої послуги. У кінці сторінки є анкета для надання громадянами зворотного зв'язку про те, чи допоміг їм портал отримати відповідь на питання, які їх турбували. Якщо ж ні, то вони також мають можливість повідомити про це та описати питання. Такий підхід допомагає покращити портал та розширити коло питань, в яких держава може допомогти. Саме наявність ефективного зворотного зв'язку є ключовою рисою урядового порталу Нової Зеландії.

На новозеландському урядовому порталі наявний розділ Взаємодія з урядом, що включає в себе ті компоненти, які оцінюються в індексі Е-участі громадян: доступ до інформації, можливість взяти участь у консультуванні, обговоренні та прийнятті рішень разом з урядом своєї країни.

На веб-порталі у кожного громадянина є можливість:

1. Проконсультуватися. На цій сторінці громадяни Нової Зеландії можуть залишити відгук на законопроект парламенту — до прийняття закону залишити свої подання просто через Інтернет, висловити свою думку, перш ніж місцевим і центральним урядом будуть прийняті будь-які рішення, щодо них, й взяти участь у обговоренні багатьох інших питань, які хвилюють громадськість.

2. Запитати інформацію від уряду. На сторінці громадяни можуть зробити офіційний запит на інформацію до організації або людини, яка може володіти інформацією, яка їм необхідна.

3. Зареєструватися і голосувати на виборах. На сторінці містяться пояснення, які є правила участі у виборах в Новій Зеландії, що потрібно зробити людині, щоб проголосувати, в які структури обираються кандидати, чому голосування є важливим тощо.

4. Поскаржитись на урядовий департамент. Сторінка містить поради щодо того, як подати скаргу у разі, якщо, на думку громадянина, з ним несправедливо обійшлися в центральному або урядовому агентстві. Також людина має можливість подати скаргу Омбудсмену, якщо у неї не виходить розв'язати проблему з державним органом.

5. Знайти члена парламенту. На сторінці можна дізнатися, який депутат представляє у парламенті людину. Громадяни мають можливість звернутися за

допомогою до своїх депутатів, обговорити з ними будь-яке хвилююче їх питання.

Одним із важливих он-лайн ресурсів в Новій Зеландії у цьому плані виступає сайт Elections New Zealand - www.elections.org.nz [3]. Цей веб-сайт є основною комунікаційною та видавничою платформою виборчих агентств Нової Зеландії. Він дозволяє не лише брати участь в голосуванні, а й виступає великою **інформативною базою**. Майже вся інформація, якої потребують громадяни або ЗМІ про роботу виборчих систем Нової Зеландії доступна на цьому сайті.

Особливо корисним ресурсом на даному порталі є розділ **VOTING SYSTEM**. Цей розділ пояснює, як влаштована виборча система в Новій Зеландії, як вона історично сформувалася та як в ній можуть брати участь громадяни, що це дає країні. Також ресурс пояснює особливості участі у виборчому процесі представників Маорі, та їх можливості у зайнятті крісла в уряді. Розділ **RESEARCH & STATISTICS** надає усю статистичну інформацію з питань результатів виборів, відсоткового співвідношення електоратів, дослідження виборців тощо, що можуть зацікавити суспільство.

Отже, сучасний стан розвитку інструментів електронної демократії в Новій Зеландії характеризується високим рівнем забезпечення прозорості, відкритості і звітності його діяльності.

2.1. МЕХАНІЗМ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ЯПОНІЇ

За розбудовою інструментів е-демократії Японія входить до трійки світових лідерів. Так само як і в Новій Зеландії, в країні налагоджена урядова система в режимі он-лайн, що також характеризується своєю відкритістю та доступністю для всіх громадян, зручними та легкими у користуванні технологіями, завдяки яким діалог «громадськість-уряд» приносить ефективні результати, важливі для розвитку усієї країни.

Японія розпочинаючи з 2008 року активно займається розробкою свого електронного парламенту, а саме: закупівлею планшетних пристроїв, налаштуванням Wi-Fi у залах засідань, у Конгресі, розробкою програмного забезпечення ІТ-спеціалістами.

У 2013 році компанія Hitachi Systems почала впроваджувати свої технології в

Японії у сфері зберігання, обробки, використання і розповсюдження даних. В тому ж році розпочався проект «Конгрес проекту ІКТ» тобто проект, який націлений на створення парламентської системи, яка використовує планшетний термінал. Таким чином Японія підготувала собі базу з технічних засобів задля комунікації з населенням.

Так як Японія пережила багато стихійних лих, було створено програму «Internet Relay» та «бізнес-план безперервності» (або інша назва «Парламент круглий рік»), яка має на меті створити «віртуальну хмару» [5] (див. Додаток Г), де міститимуться абсолютно усі ресурси задля комунікації представників парламенту з громадянами, де зберігатимуться усі дані, відомості, звернення по усіх турбуючи проблемах. Цей проект також буде виконувати корпорація Hitachi Systems.

Важливо зазначити, що доступ до комунікації з владою у громадян є як із особистого пристрою (ПК, планшета, телефону), так і з терміналів, які розташовані у загальних місцях.

При використанні такої системи в поєднанні з терміналом, у випадку стихійного лиха або надзвичайної ситуації буде проходити «поступове аварійне закриття» системи. Таким чином, при використанні електронної системи зв'язку за оцінкою секретаріату парламенту держава збереже зелені насадження у загальній сумі більш ніж 2 мільйони ієн на рік.

У кожного громадянина є унікальна можливість «бути присутніми» на засіданнях парламенту завдяки системі точкового доступу та синхронізації конференції. Кожну доповідь обранці повинні складати в електронному вигляді. Таким чином, кожна людина, приєднуючись он-лайн до процесу, може бачити те, що розповідають на конференціях, засіданнях, зібраннях парламентарі.

Також система пропонує залишати питання, коментарі та пропозиції. Таким чином ця система забезпечує максимальну присутність, участь і включення у процес державотворення.

Що стосується розвитку таких інструментів електронної демократії, як інформування та консультування громадян, надання їм вільного доступу до матеріалів, які своєчасно викладаються на урядових порталах, наявність у урядовців

власних веб-сторінок тощо — приклад їх функціонування в Японії можна навести на основі веб-порталу японського прем'єр-міністра. Щоб зв'язатися з прем'єр-міністром Японії Синдзо Абэ японським громадянам варто просто увійти на сайт міністра та перейти у його особистий кабінет: <http://japan.kantei.go.jp> [31] (див. Додаток Д)

Аналізуючи офіційну веб-сторінку прем'єр-міністра можемо побачити наступну інформацію:

- 1) Відео з виступів прем'єр-міністра на самітах, конференціях, засіданнях, формальних зустрічах та ін.
- 2) Свіжі новини, заяви, дипломатичні зустрічі, прес-конференції (які будуть та які вже відбулися)

Варто зазначити, що цікавим є те, що на прес-конференції можна долучатися і іноземним журналістам. Для цього потрібно лише зібрати невеличкий перелік документів та заздалегідь зареєструватись на цьому ж сайті.

- 3) Кабінет міністра, який містить:
 - Особистий профіль прем'єр-міністра
 - Список міністрів
 - Список держміністрів
 - Список парламентських заступників міністра
 - Список радників прем'єр-міністра
- 4) Залучення соціальних мереж, за допомогою яких громадяни можуть поспілкуватись через представників прем'єра, висловити свою думку та внести пропозиції або зауваження.

Отже, в Японії наявні перелічені вище інструменти, що говорить про те, що в країні впроваджені найрізноманітніші механізми електронної демократії всіх можливих напрямків, які нею передбачаються.

Наступним елементом при розгляді е-демократії в Японії є **електронне голосування**.

«Донедавна в **Японії** голосувати могли лише ті громадяни, які досягли 20-річчя. Молода людина до 20 років не несла кримінальної відповідальності в повній

мірі, не могла купувати алкоголь і тютюнові вироби, укладати угоди, брати кредит в банку. Злочини, скоєні 18-19-річними, розслідувалися і каралися як підліткові, в ЗМІ не дозволяють розголошувати імена підозрюваних і засуджених, якщо вони не досягли 20-річчя». [7]

Верхня палата японського парламенту в 2016 році одногосно прийняла закон, що дозволяє людям, які досягли 18-річчя, голосувати на виборах в органи влади. Закон вступить в силу через рік. Таким чином, на виборах у верхню палату в наступному році в голосуванні візьмуть участь молоді люди віком від 18 років. Це збільшить число виборців на 2,4 мільйона чоловік. Водночас бути обраними в парламент, а також відібраними для участі в суді присяжних як і раніше можуть лише ті, кому виповнилося 20 років.

Система електронного голосування була запроваджена у верхній палаті парламенту Японії в 1998 році.

Існує певна особливість у виборчій системі Японії і в активному виборчому праві - система подвійної реєстрації. Тобто у кожного потенційного виборця є 2 реквізити. Сімейна реєстрація, вона ведеться в першому муніципалітеті за місцем народження. І друга - за місцем свого проживання. Тобто має бути 2 документа. І якщо японець хоч один втратив, то він не зможе проголосувати.

Перша реєстрація, в основному, використовується для складання списків виборців. Тому що в цьому випадку в електронний реєстр занесені всі жителі. А друга реєстрація пов'язана більше з місцем нинішнього проживання і з голосуванням на місцевих виборах, де необхідно мати 3-місячний ценз проживання, щоб мати право прийняти в них участь. Завдяки тому, що будинкові книги також як і списки виборців внесено в комп'ютерні бази даних, то забезпечується можливість дуже швидкого складання списку виборців. Списки виборців щорічно уточнюються кожні 3 місяці (березень, червень, вересень, грудень) потім перед виборами проводиться генеральна «чистка» списків.

Голосування проводиться за місцем проживання виборця, і в разі зміни місця проживання виборець зобов'язаний протягом 40 днів зареєструватися в новому місці, і в ході реєстрації він автоматично вноситься в базу даних по відповідному

виборчому округу. За порушення цього порядку виборця штрафують. Виборцю надсилається повідомлення про вибори, в якому вказується його ім'я, вік, адреса проживання. Повідомлення має штрих-код.» [30] (див. Додаток Е)

З даним повідомленням виборець в день виборів приходить на виборчу ділянку і на підставі повідомлення йому видається виборчий бюлетень. Якщо раптом у нього відсутнє повідомлення, то виборець надає посвідчення особи.

У бюлетені виборець від руки проставляє ім'я кандидата (незалежно від того, за мажоритарною або пропорційною системою він обирається). Потім, після закінчення голосування, урни з бюлетенями з усіх виборчих округів вивозяться співробітниками поліції в одну ділянку, де спеціальна машина зчитує ім'я кандидата і проводить підрахунок голосів.

Слід зазначити, що в чотирьох виборчих округах було введено електронне голосування, але оскільки в одному з них в день виборів були перебої з електроенергією, багато виборців не змогли проголосувати, в зв'язку з чим були подані заяви в суд. Тому електронне голосування в Японії в даний час скасовано і голосування проводиться тільки за допомогою бюлетенів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Отже, за дослідженням ООН, одними із лідерів з розвитку е-демократії є Нова Зеландія та Японія. Ці країни спромоглися ефективно розвинути такі інструменти е-демократії як інформування громадян, електронне голосування та консультування, е-парламент, система подання петицій тощо, налагодити двосторонній зв'язок між урядами та громадянами. Можна зробити висновок, що ефективність даних інструментів в Новій Зеландії та Японії є справді високою, що помітно з першого погляду на урядові портали країн. Інформування громадськості відбувається постійно, кожний громадянин може мати вільний доступ до усієї інформації, новин та документів, що стосуються процесу функціонування уряду, яка оновлюється, завжди є актуальною та представлена в повному вигляді. Це прямо доводить, що Японія та Нова Зеландія знаходяться на найвищих щаблях світового рейтингу з розвитку е-демократії цілком заслужено. Тому Україні варто звернутися до їх досвіду.

РОЗДІЛ 3.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ Е-ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

3.1. ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Україна робить величезні кроки на шляху становлення електронної демократії та електронного урядування в цілому. Згідно з рейтингом Індексу е-урядування ООН 2016 року Україна покращила результат на 25 позицій, а якщо розглядати індекс електронної участі, то наша держава з 77 місця (станом на 2014 р.) підійнялась на 32 місце (станом на 2016 р.).

Це зумовлено передусім тим, що в Україні запрацювала система е-петицій до Президента України, до Верховної Ради, а з серпня 2016 року ще й до Кабінету Міністрів України. Окрім цього, працює ще й єдина система місцевих е-петицій.

Для ефективного впровадження е-демократії в Україні існує чимала нормативно-правова база, що регламентує розвиток інформаційного суспільства й уможлиблює реалізацію певних принципів та інструментів е-демократії. Це, передусім, закони «Про інформацію», «Про звернення громадян», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» «Про доступ до публічної інформації», «Про електронний цифровий підпис» та багато інших. У Конституції України закладено всі необхідні передумови для становлення та розвитку місцевого самоврядування, зокрема й у напрямі активізації участі громадськості.

Однією з найбільш перспективних і вдалих впроваджень можна вважати електронний парламент. По суті, електронний парламент — орган законодавчої влади, що як один із центрів концентрації політичної влади спрямований на забезпечення ефективної взаємодії між парламентаріями (народними депутатами) і представниками громадянського суспільства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій на засадах верховенства права, прозорості, доступності та підзвітності діяльності.

3 лютого 2016 р. Голова Верховної Ради України В. Гройсман презентував громадянам новий е-парламент.

Із лютого 2016 р. відбувалося масштабне впровадження е-парламенту у Верховній Раді України за трьома етапами: технічне переозброєння, навчання народних депутатів та працівників Апарату Верховної Ради, а також промислова експлуатація.

Мається на меті впровадження прозорості, доступності, відкритості інформації; впровадження дистанційної роботи членів парламенту та забезпечення ефективного громадського контролю за прийняттям рішень Верховною Радою України.

Зокрема, у Всесвітній доповіді з електронного парламенту 2010 року була розроблена Рамкова угода «Е-парламент 2010-2020», де виокремлені основні стратегічні цілі з метою сприяння більшій координації та співробітництву між усіма відповідними суб'єктами - парламентами, донорами, міжнародними організаціями та організаціями громадянського суспільства». [35;с.134]

Ці цілі зосереджені на п'яти ключових сферах, які стосуються політики, потреб і технологічних вимог до е-парламенту:

1. Розроблення національних і міжнародних стратегій щодо побудови справедливого й інклюзивного інформаційного суспільства.
2. Посилення зв'язку між законодавчими органами та зацікавленими сторонами.
3. Поліпшення рівності доступу до законів та законотворчого процесу в країні.
4. Впевненість, що законодавчі органи в усіх країнах можуть використовувати інструменти ІКТ у законодавчих, наглядових і представницьких функціях.
5. Розроблення більш надійної та добре скоординованої програми технічної допомоги.

Для кожної з цих цілей було запропоновано конкретні критерії для вимірювання рівня їх досягнення на короткий термін (2010-2012), середньостроковий (2013-2016) і довгостроковий (2017-2020).

Вказана інформаційно-аналітична система включає такі елементи:

електронний офіс народного депутата України (стаціонарний і мобільний), електронний комітет, електронну Погоджувальну раду, електронну бібліотеку та архів, електронну залу пленарних засідань, електронний документообіг і контроль виконання доручень Верховної Ради України, систему електронного цифрового підпису, комплексну систему захисту інформації, інтегровану базу даних законотворчого процесу.

Рівень розвитку електронного парламенту в Україні відповідає сучасним міжнародним тенденціям та вимогам. Головною проблемою та перешкодою на цьому шляху може стати погана обізнаність громадян щодо можливостей, які їм надає електронний парламент, а також слабка координація органів законодавчої та виконавчої влади в Україні. Окрім того, потребують своєї розробки різноманітні мобільні додатки, за допомогою яких можна отримати максимально спрощений і більш якісний доступ до інформації та послуг, а також моніторити громадську думку щодо тих, чи інших нововведень.

Ще однією позитивною тенденцією в Україні стало запровадження електронної системи місцевих петицій на сайті dem.in.ua. [33] Місцеві електронні петиції – це значне випробування на демократичну зрілість як для місцевих органів влади, так і для місцевих громад. Адже, вирішення конкретної проблеми громади залежить як від якісного усвідомлення та формулювання проблеми (ініціативи) з боку мешканців, так і від якісного розгляду та ефективного вирішення цієї проблеми з боку місцевої влади.

На сьогодні сайт охоплює понад 100 місцевих громад України. Через систему подано вже майже 7 000 е-петицій. Лідерами серед кількості поданих петицій є Львів, Дніпро, Вінниця, Луцьк, Тернопіль, Хмельницький, Дніпродзержинськ, Суми, Краматорськ.

Безумовною перевагою e-dem.in.ua є використання сучасних інструментів електронної ідентифікації, які унеможливають створення фейкових петицій з однієї сторони та надають зручні інструменти громадянам з іншої. Так, e-dem.in.ua однією з перших запровадила електронну ідентифікацію через банк BankID, а іншим засобом є двохфакторна ідентифікація через мобільний телефон [33].

3.2. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ З РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Не зважаючи на позитивні моменти розвитку е-демократії в Україні, невирішеними хронічними проблемами в даній сфері сьогодні залишаються такі:

- відомчий підхід до створення електронних інформаційних ресурсів;
- значне дублювання інформації на урядових веб-порталах;
- відсутність єдиних стандартів та несумісність ресурсів;
- складність доступу до багатьох функцій тощо.

Ці питання значно погіршують умови надання інтегрованих державних послуг в дистанційному режимі за допомогою ІКТ. Тому важливим кроком є звернення до моделей впровадження електронної демократії зарубіжних країн та використання його на практиці.

Так, наприклад, гарним кроком до впровадження е-демократії було схвалення комплексної програми розвитку і впровадження в країні перспективних інформаційних і телекомунікаційних технологій «Електронна Японія» (e-Japan).

Цей досвід є важливим для України, оскільки першочерговою задачею впровадження електронної демократії є надання вільного доступу до Інтернету всім громадянам, що передбачає як проведення Інтернету до найменших міст та сіл країни, так і ліквідація технічної неграмотності великої частини населення країни. Отже, задля якісного впровадження е-демократії в Україні, в першу чергу варто подолати такі основні проблеми: комп'ютерну неграмотність та цифрову нерівність.

В Японії пріоритетними першочерговими напрямками розвитку електронної демократії були якраз таки формування на території країни умов для впровадження інформаційних технологій та створення інфраструктури високошвидкісних мереж передачі даних. Наступним кроком стало започаткування напряму по боротьбі з неграмотністю "*knowledge-emergent society*", в якому кожен громадянин був би здатний активно користуватися інформаційними технологіями у власних цілях. Схожу систему необхідно запровадити в Україні.

В Новій Зеландії діє система зворотної комунікації та уряду, налагоджені

механізми ефективної взаємодії суспільства з політичними діячами, консультування громадян з різноманітних питань. Важливим уроком для України може стати запровадження широкого спектру консультацій з різноманітних питань, як це працює на головному порталі Нової Зеландії. Урядом була проведена величезна робота з вивчення основних проблем та питань, в яких люди не можуть розібратися самостійно та потребують допомоги. Такі питання були згруповані по напрямках та оформлені окремими розділами на урядовому порталі Нової Зеландії. Таким чином, на сайті громадяни можуть отримати інформацію як відносно того, як отримати чи змінити паспорт дорослій людині, чи як людина може змінити свою стать. Такий приклад показує, що громадяни відчують турботу зі сторони держави. Цього досвіду не вистачає Україні.

Тому міжнародний досвід і, зокрема досвід Японії та Нової Зеландії, які успішно реалізують е-демократію у своїх країнах може служити добрим орієнтиром для України у впровадженні та розвитку інструментів е-демократії.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Наша держава має гарний потенціал для розвитку електронної демократії. У нас існує чимала нормативно-правова база, що регламентує розвиток інформаційного суспільства й уможливорює реалізацію певних принципів та інструментів е-демократії. Також є урядові та веб-портали, які є дієвими по зв'язкам населення з державними діячами. Важливим для подальшого розвитку є запозичення інструментів електронної демократії, впроваджених у країнах- світових лідерах з розвитку е-демократії. Це допоможе Україні зробити ще один крок до налагодження ефективною системи мережевих комунікацій між урядом та громадськістю.

ВИСНОВКИ

Наразі Україна стала на шлях приєднання до європейського співтовариства. Одним із найбільш пріоритетних завдань, яке на сьогодні стає перед Україною - розбудова інформаційного суспільства.

У ході дослідження питання розвитку інформаційно-комунікативних технологій у світі, в роботі були виконані усі поставлені до дослідження завдання.

По-перше, була визначена сутність електронної демократії, її інструментів. Ключовим етапом розвитку інформаційного суспільства є налагодження взаємодії та зворотного зв'язку між органами державної влади та суспільства в цілому. І електронна демократія виступає дієвою технологією, спрямованою на подолання викликів у державному управлінні, яка допоможе побудувати двосторонній зв'язок українських суспільства та уряду.

Другим завданням було дослідження досвід впровадження електронної демократії в Японії та Новій Зеландії та його практичне значення для України. Дані країни є лідерами у питанні розвитку механізмів та інструментів електронної демократії. За допомогою розширеної системи урядових порталів, досконалих механізмів електронного голосування, консультування, систем подання петицій тощо в Японії та Новій Зеландії ефективно ухвалюються результативні рішення завдяки глибшому і ширшому розумінню проблем і питань та залученості громадян до їх розв'язання. Владні рішення та пропозиції з готовністю сприймаються громадськістю, якщо їх думка врахована в процесі підготовки до прийняття цих рішень. Налагоджений процес залучення громадян спонукає окремих осіб і окремі групи активніше брати участь у справах громади, таким чином поширюється відповідальність і підзвітність за те, що відбувається в громаді, на ще більшу кількість громадян.

Включення громадян до процесу ухвалення рішень, особливо тих, кого безпосередньо торкнуться ухвалені питання чи програми, підвищує взаєморозуміння, мінімізує конфлікти та створює умови для широкого суспільного консенсусу в ухваленні рішень.

Саме ці риси є притаманними для Нової Зеландії та Японії та характеризують

їх як країни, що досягли великих успіхів у сфері електронної демократії.

Третій розділ був направлений на аналіз сучасного етапу е-демократії в Україні. На даний момент Україна робить перші, але вже впевнені кроки до досягнення впровадження е-демократії. Політики і державні діячі використовують засоби інформаційно-комунікаційних технологій, але іноді такий спосіб спілкування з громадянами малоефективний та непопулярний. Так і виникає необхідність визначення перспектив, сильних і слабких сторін розвитку електронної демократії в Україні.

Чинним законодавством України передбачено широкий спектр можливостей впровадження електронної демократії. Позитивною тенденцією є постійний розвиток і удосконалення нормативної бази в цьому напрямі. Залучення громадян до вирішення багатьох проблем на державному рівні також є гарною тенденцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. e-Government and e-Participation: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/information_society/activities/policy_link/en.htm
2. E-Government Knowledge Database [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/E-Participation>
3. Electoral Commission [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.elections.org.nz/>
4. E-Participation Index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/E-Participation>.
5. Hajime Shinohara Shinsho Науково - дослідний інститут системних даних NTT Laboratories «Участь громадян у процесі прийняття управлінських рішень» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.waseda.jp/sem-fox/memb/03s/uchiyaama/uchiyaama.index.html>
6. House of Councillors. The National Diet of Japan. – Режим доступу: www.sangiin.go.jp/eng/index.htm
7. Japanese Law Translation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.japaneselawtranslation.go.jp/
8. New Zealand Government [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.govt.nz/>.
9. New Zealand Legislation [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.legislation.govt.nz/>
10. New Zealand Parliament [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.parliament.nz/>
11. Recommendation CM/Rec(2009)1 of the Committee of Ministers to member states on electronic democracy (e-democracy) (Adopted by the Committee of Ministers on 18 February 2009 at the 1049th meeting of the Ministers' Deputies) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Ради Європи - Режим доступу: http://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/GGIS/CAHDE/Default_en.asp
12. Supreme Court of Japan. – Режим доступу: www.ip.courts.go.jp/eng/index.html
13. The Governor-General of New Zealand [Електронний ресурс] – Режим доступу до

ресурсы: <https://www.gg.govt.nz/>.

14. Understanding e-democracy developments in Europe. Scoping paper prepared for the CAHDE // Project “Good Governance in the Information Society”. Strasbourg, 9 August 2006 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/GGIS/CAHDE/Default_en.asp
15. United Nations E-Government Survey 2016: E-Government in Support of Sustainable Development [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>
16. World e-Parliament Report 2008 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ictparliament.org/wepr2008.html>
17. World e-Parliament Report 2010 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ictparliament.org/wepr2010.html>
18. World e-Parliament Report 2012 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ictparliament.org/WePReport2012.html>
19. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / за заг. ред.: С.А. Чукут, О.В. Загвойської. – К.: НАДУ, 2008. – 136 с.
20. eДемократія в Україні: Погляди громадян і ключових зацікавлених сторін (Київ, 2016, програма “Електронне врядування для підзвітності влади та участі громади” (EGAP 2015-2019) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.egap.in.ua>
21. Електронна демократія в дії - результати річної роботи електронної системи місцевих петицій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/3418>
22. Електронна демократія: сподівання та проблеми / Джоан Кедді, Крістіан Вергез [та ін.]; [пер. з англ. С. Соколик, О. Оржель, К. Гомма]. - К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. - 164 с.
23. Закон України «Про доступ до публічної інформації». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
24. Закон України «Про звернення громадян». [Електронний ресурс] – Режим

доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

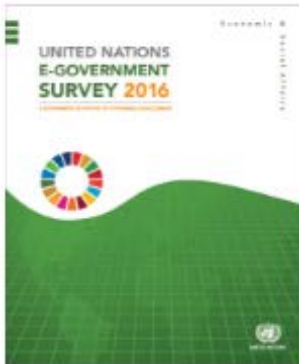
25. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
26. Інституційні та організаційні засади впровадження електронного урядування: кращі зарубіжні практики. / за заг. ред.: С.А. Чукут, О.В. Загвойської. – К.: НАДУ –К., 2011. – 172 с.
27. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>
28. Кращі практики впровадження електронного урядування: зарубіжний досвід. / за заг. ред.: С.А. Чукут, О.В. Загвойської. – К., 2010. – 144 с.
29. Офіційний веб-сайт японського уряду [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.e-Gov.go.jp/>
30. Офіційний сайт Бібліотеки конгресу Японії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.loc.gov/law/help/guide/nations/japan.php
31. Офіційний сайт прем'єр-міністра Японії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://japan.kantei.go.jp>
32. Проблеми розвитку електронної демократії в умовах модернізації державного управління України: наук. розробка / С. Г. Соловійов, В. Г. Даниленко. - К. : НАДУ, 2012. - 68 с.
33. Система електронних місцевих петицій [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://e-dem.in.ua/>
34. Чукут С.А. Електронна демократія: сутність та основні етапи [Текст] / Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування: зб. матеріалів наук.-практ. конф. / за заг. ред. С. А. Чукут, О. В. Загвойської. – К., 2008. – С.85-88.
35. Чукут С.А. Впровадження електронного парламенту в Україні в контексті сучасних світових тенденцій / С.А. Чукут // Держава та регіони; Державне управління, 2016р., №1 (53) с.133-137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до

ресурсу: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/25.pdf

36. Чукут С.А. Впровадження електронного урядування в умовах мережевої війни // Публічне управління та адміністрування: збірник наукових праць. – 2015. – №1. – С. 159-162.
37. Чукут С.А. Розвиток електронного парламенту в Україні в контексті сучасного світового досвіду / С.А. Чукут, Л.О. Луцук // Час вибору: виклики інформаційної епохи: колективна монографія / за заг.ред. О.А. Івакіна, Д.В. Яковлева. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 360-371.

**ДОДАТОК А. РЕЗУЛЬТАТИ UNITED NATIONS E-GOVERNMENT SURVEY
2016 РОКУ**

UN E-Government Survey 2016

E-Government Development Index - Top 10 Countries

<i>Country</i>	<i>Index</i>
United Kingdom	0.9193
Australia	0.9143
Republic of Korea	0.8915
Singapore	0.8828
Finland	0.8817
Sweden	0.8704
Netherlands	0.8659
New Zealand	0.8653
Denmark	0.8510
France	0.8456

E-Participation Index Top 11 Countries

<i>Country</i>	<i>Index</i>
United Kingdom	1.0000
Japan	0.9831
Australia	0.9831
Republic of Korea	0.9661
Netherlands	0.9492
New Zealand	0.9492
Spain	0.9322
Singapore	0.9153
Canada	0.9153
Italy	0.9153
Finland	0.9153

ДОДАТОК Б. ОФІЦІЙНИЙ ПОРТАЛ Е-ПАРЛАМЕНТУ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ

The screenshot shows the homepage of the New Zealand Parliament website. The header is dark with the following elements:

- Left sidebar:** A small image of the House of Representatives with the text "The House next meets on Tuesday, 7 February 2017". Below it are icons and labels for "Calendar", "Watch", and "Listen".
- Center:** The New Zealand Parliament logo (a crown over a shield with "NZ" and "PAREMATA AOTEAROA") and the text "New Zealand Parliament Pāremata Aotearoa".
- Right sidebar:** A "Language" selector with "English" (selected) and "Māori" options. A "Search" bar with a magnifying glass icon and a link to "Advanced Search".
- Navigation menu:** Four tabs: "Parliamentary Business", "MPs and Electorates", "Get Involved", and "Visit and Learn".

The main content area features a large photograph of three men in suits. The man in the center is wearing a white ermine-trimmed cloak. A white text box is overlaid on the bottom of the photo with the text "Parliament 2016: the year in photos". Below this is a horizontal carousel of six smaller photos, with green arrow icons on either side for navigation.

ДОДАТОК В. ПЕРСОНАЛЬНА СТОРІНКА ЧЛЕНА ПАРЛАМЕНТУ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ УСІХ КОНТАКТНИХ ДАНИХ

MPs and Electorates

Members of Parliament
Parliamentary parties
Electorate profiles
[View all](#) ▾

Contact Details

Parliament Office
Private Bag 1888
Parliament Buildings
Wellington 6160

+64 4 817 9999

[Email Jacinda Ardern](#)

Jacinda Ardern

Home » MPs and Electorates » Members of Parliament Metadata

Published date: 22 Aug 2016

[View related Documents and downloads](#)

List Member, Labour Party

- Date first elected: 8 November 2008
- Member of the following Parliaments: 49th, 50th and 51st

Member for / List	Party	Start
List	Labour Party	8/11/2008

Current Roles

Select Committee	Role	Start
Justice and Electoral	Member	26/11/2014

Parliamentary Service Commission	Role	Start
PSC Artworks Committee	Chairperson	9/12/2014

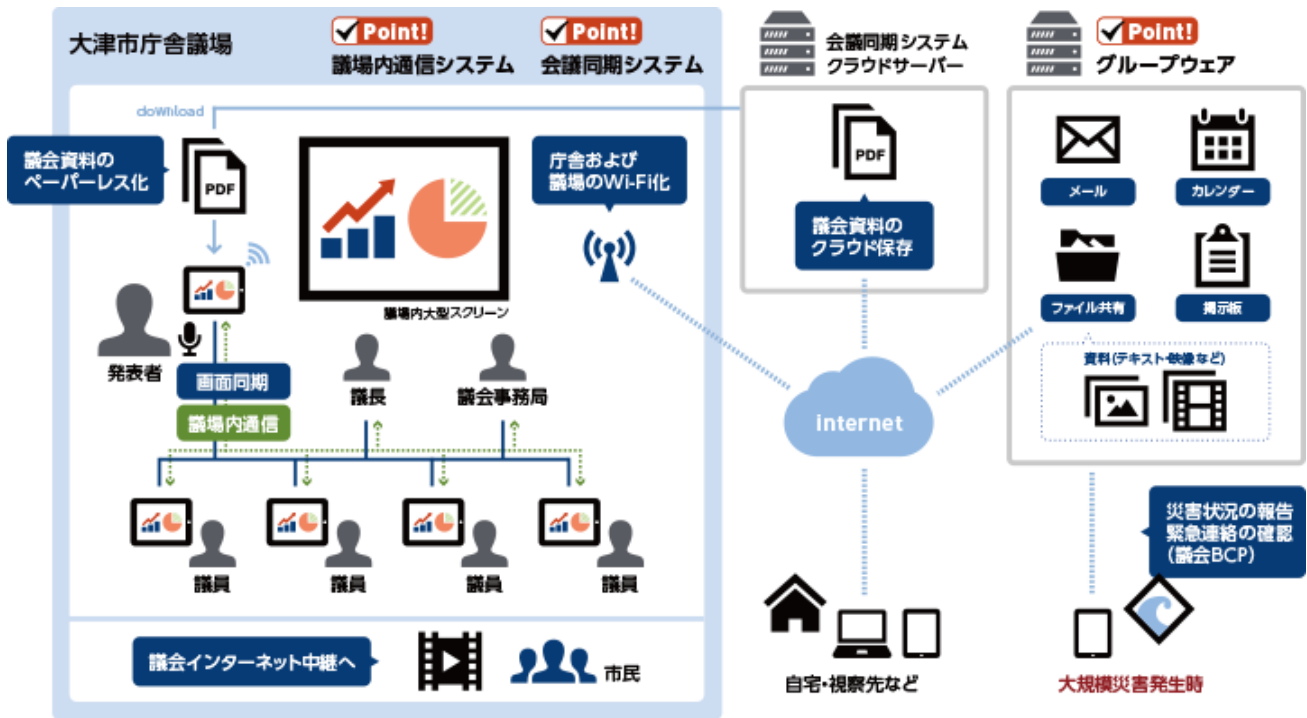

Labour Party

Ardern, Jacinda

ДОДАТОК Г. СХЕМА ВИКОРИСТАННЯ «ВІРТУАЛЬНОЇ ХМАРИ»

ДОДАТОК Д. ОФІЦІЙНА СТОРІНКА ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА ЯПОНІЇ

← → ↻ 🌐 | japan.kantei.go.jp | 📍 | 📧 | 📧

Contact us | Japanese | Chinese

🇯🇵 Prime Minister of Japan and His Cabinet

🔍 | 📧 | 📧

Home | News | Videos | Policy | The Cabinet | Links

The Prime Minister in Action

Japan-Singapore Summit Meeting and Other Events

Thursday, December 1, 2016

Prime Minister Shinzo Abe hosted a summit meeting and other events with H.E. Dr. Tony Tan Keng Yam, President of the Republic of Singapore, at the Prime Minister's Office.

→ The Prime Minister in Action: Daily updates and photographs of the Prime Minister's activities

Highlights

Follow Prime Minister's Office

ДОДАТОК Е. ПРИКЛАД ПОВІДОМЛЕННЯ ЗІ ШТРИХКОДОМ

< 利用イメージ >

電話番号		外国人住民の区分*	—
在留期間等満了日の有無*	—	在留期間等満了日*	—
右欄の点字表記を希望する ※最大11文字まで(濁点等は1文字)	☐		

※上に入力されている情報は、平成27年10月5日現在のものです。

左のQRコードを読み取るとスマートフォン等から交付の申請ができます。

(キトリ)

申請書ID

右のQRコードは製造管理用です→

視覚障がい者用
音声コード